

8 Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

13-14 Μαΐου
2023

Χρήστος Α. Ψάλτης
ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ: ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
psaltischristos@yahoo.gr

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα χαρισματικά παιδιά είναι μια πραγματικότητα που απασχολεί, θα απασχολήσει ή καλύτερα θα πρέπει να απασχολήσει την κοινωνία μας. Στην εποχή μας είναι αλήθεια ότι τα χαρισματικά παιδιά αντιμετωπίζονται με δύο τρόπους: α. τις περισσότερες φορές αυτά τα παιδιά προξενούν την εντύπωση και τον θαυμασμό του κοινωνικού περίγυρου, αφού ημέρα με την ημέρα, και κάτω από κατάλληλες συνθήκες εξελίσσονται σε διάνοιες και σε παιδιά θαύματα, β. υπάρχει η πιθανότητα να μην γίνει αντιληπτή η χαρισματικότητα αυτών των παιδιών είτε από την οικογένεια είτε από το σχολείο και την κοινωνία, εξαιτίας της αμάθειας περί χαρισματικότητας, με αποτέλεσμα, ενώ γεννιούνται με την «ευλογία» της χαρισματικότητας, να μην έχουν την αναμενόμενη πορεία εξέλιξης και να γίνουν, ενδεχομένως, δυστυχή.

ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πολύ συχνά γίνεται λόγος για «παιδιά με ειδικές ανάγκες», «παιδιά με ειδικές ικανότητες», «παιδιά με ειδικές δεξιότητες», «παιδιά με ιδιαίτερα χαρίσματα», «παιδιά προβληματικά», από ένα μεγάλο πλήθος επιστημονικών κλάδων. Οι παραπάνω όροι χρησιμοποιούνται με σκοπό να δείξουν την απόκλιση συμπεριφοράς από αυτό, που λογίζεται ως φυσιολογικό. Τα χαρισματικά παιδιά ή χαρισματικά άτομα αποτελούν μια πληθυσμιακή ομάδα πέρα ως πέρα φυσιολογική, η οποία όμως διαφέρει από το ευρύ μαθητικό και κοινωνικό σύνολο, αφού αποτελεί μια ειδική κατηγορία ανθρώπων, με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνώρισμα και ιδιότητες. Αρχικά, ορίζοντας την χαρισματικότητα θα πρέπει να ειπωθεί ότι αυτή είναι απόλυτα συνδεδεμένη με τη νοημοσύνη (δείκτης νοημοσύνης άνω του 140), ενώ θεωρείται έμφυτη και όχι επίκτητη. Βέβαια, παρά του ότι η υψηλή νοημοσύνη συνδέεται με την χαρισματικότητα δεν συνδέεται αποκλειστικά και μόνο με αυτήν. Το ταλέντο σε διάφορους τομείς όπως επί παραδείγματι, μαθηματικά, μουσική, αθλητισμός, θετικές επιστήμες, εικαστικές τέχνες κ.ά. αποτελούν βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της χαρισματικότητας. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να γίνει μια σαφής διάκριση της χαρισματικότητας με την δεξιότητα, αφού οι δεξιότητες είναι συμπεριφορές επίκτητες.

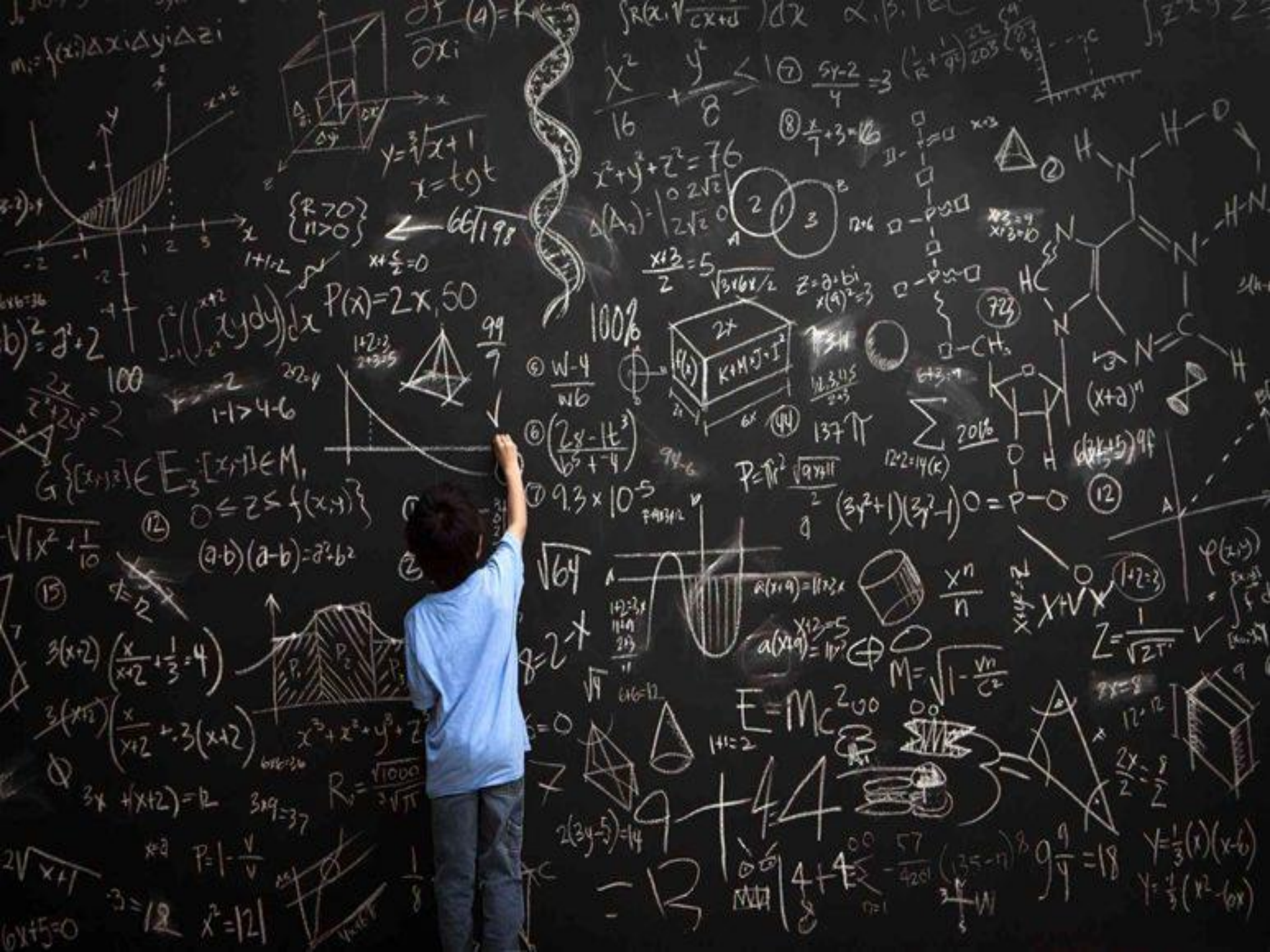
Η χαρισματικότητα ακριβώς όπως και το ταλέντο είναι κάτι το εγγενές, μια ικανότητα που δεν μπορεί να κατακτηθεί μέσα από προσωπική προσπάθεια και αγώνα. Η χαρισματικότητα αποδίδεται σε άτομα με εξαιρετικές και ιδιαίτερες ικανότητες σε πάρα πολλούς τομείς. Αυτό άλλωστε είναι και το διακριτό σημείο κατά το οποίο διαφοροποιείται το ταλέντο από την χαρισματικότητα. Το ταλέντο είναι εστιασμένο σε έναν τομέα, ενώ η χαρισματικότητα σε πολλούς, όπως προαναφέρθηκε. Σήμερα, οι νέες επιστημονικές αντιλήψεις στη προσπάθειά τους να ορίσουν τη χαρισματικότητα δεν αρκούνται μόνο στον υψηλό δείκτη νοημοσύνης, αλλά και σε άλλους παράγοντες, όπως την δημιουργικότητα. Το 2010 η Αμερικανική Εταιρεία για τα χαρισματικά παιδιά αποφάσισε να δώσει έναν ορισμό, ο οποίος εσωκλείει όλες τις σύγχρονες προσεγγίσεις και θεωρίες περί χαρισματικότητας. Συγκεκριμένα, δίδει τον εξής ορισμό: «Τα χαρισματικά άτομα παρουσιάζουν εξέχουσες ικανότητες μάθησης και αντίληψης και εξαιρετική τεκμηριωμένη επίδοση που τους τοποθετεί στο υψηλότερο 10% των συνομηλίκων τους σε δομημένα πεδία δραστηριότητας, με το δικό τους συμβολικό σύστημα (π.χ. μαθηματικά, γλώσσα, μουσική) ή και σε έναν τομέα ψυχοκινητικών δεξιοτήτων (π.χ. εικαστικά, άθληση, χορός).

Η ανάπτυξη της ικανότητας ή του ταλέντου αποτελεί μια δια βίου διαδικασία. Στα νεαρά παιδιά μπορεί να απαντά ως εξαιρετική επίδοση σε ψυχομετρικά κριτήρια ικανότητας, ως ταχύτατος ρυθμός μάθησης σε σχέση με τους συνομηλίκους. Κατά το πέρασμα στην εφηβεία, τα υψηλά επιτεύγματα και τα αυξημένα κίνητρα μάθησης αποτελούν τα κυρίαρχα 19 χαρακτηριστικά των χαρισματικών ατόμων. Παρόλα αυτά, διάφοροι παράγοντες μπορεί να ενισχύσουν ή να περιορίσουν την ανάπτυξη και την έκφραση των υψηλών ικανοτήτων». Σε αυτό το σημείο θεωρείται σκόπιμο να ειπωθεί ότι η χαρισματικότητα δεν αποτελεί ένα προνόμιο μιας συγκεκριμένης κοινωνικής τάξης ή μιας συγκεκριμένης φυλετικής ομάδας. Η χαρισματικότητα υπάρχει σε παιδιά, που ανήκουν σε όλες τις κουλτούρες και τους πολιτισμούς και φυσικά σε διάφορα και διαφορετικά κοινωνικά και οικονομικά επίπεδα, ενώ εκφράζεται με διάφορες συμπεριφορές και εκδηλώσεις. Στην ερώτηση τι επηρεάζει πραγματικά τη χαρισματικότητα, πολλοί ερευνητές θεωρούν ότι αυτή επηρεάζεται από το περιβάλλον και τα ερεθίσματα που δίδει αυτό στα παιδιά. Άλλοι, πάλι θεωρούν ότι η κληρονομικότητα είναι εκείνη που ασκεί μεγάλη επιρροή, ενώ τέλος, μια άλλη μερίδα ερευνητών πιστεύει ότι η χαρισματικότητα έχει να κάνει με καθαρά βιολογικούς, ψυχικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Βέβαια, σύμφωνα με τον Simonton, ο οποίος εκφράζει μια μεγάλη μερίδα επιστημόνων, που ασχολούνται με τη χαρισματικότητα πιστεύει ότι αυτή ακόμα και αν υπάρχει ως προδιάθεση, για να μπορέσει να εκφραστεί θα πρέπει να συμβάλλουν και άλλοι διάφοροι εξωγενείς παράγοντες.

Οι πολλές και διάφορες θεωρίες και ορισμοί για τη χαρισματικότητα οδήγησαν την έρευνα στη δόμηση κάποιων θεωρητικών μοντέλων. Αυτά τα μοντέλα άσκησαν και συνεχίζουν να ασκούν μεγάλη επιρροή στην εκπαιδευτική διαδικασία των χαρισματούχων μαθητών. Κάποια από αυτά είναι και τα παρακάτω.

Συγκεκριμένα:

- Το μοντέλο των πολλαπλών ταλέντων του Taylor.
- Το μοντέλο Renzulli των τριών δακτυλίων ή τριαδικό μοντέλο εμπλουτισμού.
- Το ψυχο-κοινωνικό μοντέλο του Tannenbaum.
- Το μοντέλο διαφοροποίησης χαρισματικότητας – ταλέντου του Gagné.
- Η τριαδική θεωρία (της ευφυΐας) του Sternberg.
- Το μοντέλο της πολλαπλής νοημοσύνης του Gardner.

$$m_i = f(x_i) \Delta x_i \Delta y_i \Delta z_i$$

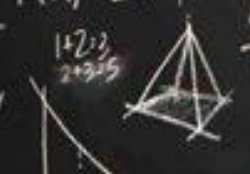

$$\frac{\partial f}{\partial x_i}(a) = f'$$
$$y = \sqrt[3]{x+1}$$
$$x = \tan t$$

$$b) z = z^2 + 2$$
$$\frac{2x}{z^2 + 2z} = 2$$

$$\int_0^2 \int_0^{x+2} xy dy dx$$

$$P(x) = 2x, 50$$

$$G \{ (x,y,z) \in E_3 : [x,y] \in M, 0 \leq z \leq f(x,y) \}$$

$$\sqrt{x^2 + \frac{1}{10}}$$

$$3(x+2) \left(\frac{x}{x+2} + \frac{1}{3} = 4 \right)$$
$$3(x+2) \left(\frac{x}{x+2} + 3(x+2) \right)$$

$$3x + (x+2) = 12$$
$$3x + 2 = 12$$
$$3x = 10$$
$$x = \frac{10}{3}$$

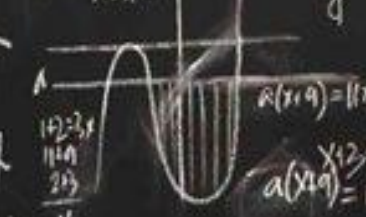
$$R_1 = \frac{\sqrt{1000}}{3\sqrt{\pi}}$$

$$\int \frac{1}{cx+d} dx \sim \ln |cx+d|$$
$$x^2 + \frac{y^2}{8} \leq 1$$
$$\frac{5y-2}{4} = 3$$

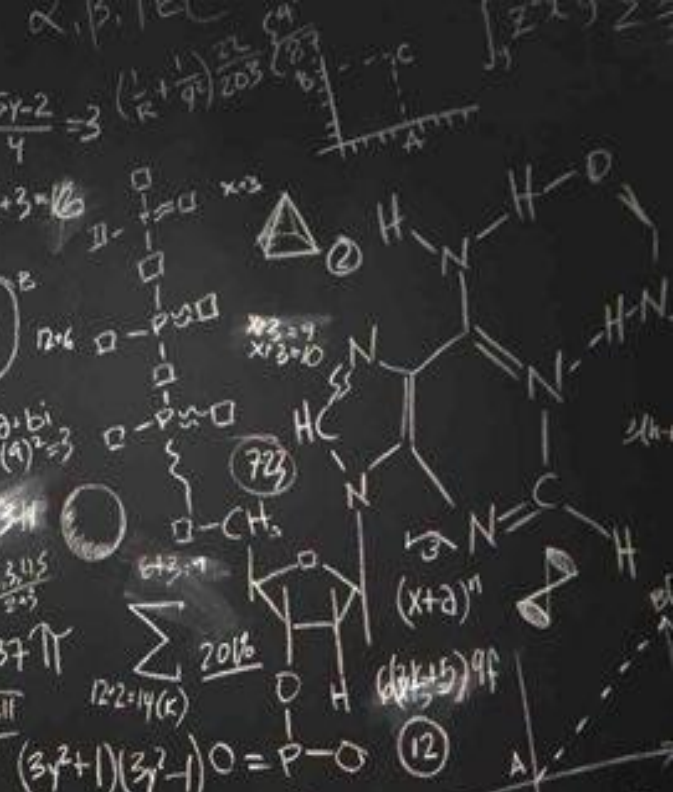
$$x^2 + y^2 + z^2 = 76$$
$$\Delta(A_i) = \begin{vmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 0 & 2\sqrt{2} & 0 \\ 2\sqrt{2} & 0 & 1 \end{vmatrix}$$
$$\frac{x+3}{2} = 5$$

$$\frac{w-4}{nb}$$
$$\frac{2x-1t^3}{b^5+4}$$
$$9.3 \times 10^5$$

$$E = mc^2$$
$$M = \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}$$

$$\frac{x^n}{n}$$
$$Z = \frac{1}{\sqrt{2T}}$$
$$9 + 4 = 13$$
$$4 + 4 = 8$$
$$9 \frac{9}{9} = 18$$
$$y = \frac{1}{3}(x)(x-6)$$
$$y = \frac{1}{3}(x^2 - 6x)$$

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα χαρισματικά παιδιά από τη βρεφική ηλικία ακόμα, εμφανίζουν σημάδια της χαρισματικότητάς τους. Οι ερευνητές που ασχολούνται με τη χαρισματικότητα καταλήγουν σε κάποια βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τα οποία κατά γενική ομολογία εμφανίζονται συχνά, μετά από έρευνες που έχουν γίνει στα εν λόγω παιδιά. Αυτά τα γνωρίσματα αφορούν τον γνωστικό, τον κοινωνικό και τέλος τον συναισθηματικό τομέα. Συγκεκριμένα ένα χαρισματικό παιδί ανάλογα με την ηλικία του έχει τις παρακάτω ενδείξεις...:

ΒΡΕΦΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

- Δίδει μεγάλη προσοχή σε νέα ερεθίσματα.
- Έχει μεγάλη εξοικείωση στα νέα ερεθίσματα.
- Τεράστια αποδοτικότητα μνήμης σε συνεχείς πληροφορίες.
- Ενδιαφέρον για το περιβάλλον στο οποίο ανήκει.

- Ζωηρό βλέμμα.
- Μεγάλη διάρκεια προσοχής σε κάτι κ.ά.

ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

- Πληγώνεται εύκολα.
- Έντονη περιέργεια.
- Τελειομανία.
- Δημιουργικότητα.
- Γρήγορη έως και αστραπιαία αντίληψη.
- Ισχυρή μνήμη.
- Αριθμητικές ικανότητες.

- Δημιουργική επίλυση προβλημάτων.
- Δεν κλαίει για να ζητήσει κάτι.
- Εμπλέκεται σε καταστάσεις που αφορούν τους ενήλικες.
- Προτιμά να παίζει με παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας.
- Αφαιρετική σκέψη.
- Κριτική ικανότητα.
- Επιλεκτική σκέψη.
- Ξεσπάσματα οργής.
- Έντονο άγχος.
- Μεγάλη ικανότητα λόγου.
- Προσοχή στα συναισθήματα των άλλων.

- Εκφράζει με ευκολία τα συναισθήματα του.
- Λογική σκέψη.
- Συγκέντρωση και διάσπαση.
- Πλούσιο λεξιλόγιο.
- Ζητά αιτιολογήσεις.
- Μαθαίνει να διαβάζει από πολύ μικρή ηλικία.
- Προτιμάει αφηρημένα και πολύπλοκα περιεχόμενα κ.ά.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

- Ακαδημαϊκή υπεροχή.
- Απροσεξία στη γραφή.
- Δυσκολία στη σύναψη σχέσεων.

- Συναισθηματική σταθερότητα.
- Ευφράδεια λόγου.
- Τεράστια ικανότητα μάθησης.
- Ασυνήθιστη λεκτική ικανότητα.
- Έντονη περιέργεια.
- Φαντασία.
- Πνευματική ανησυχία.
- Δυσαρέσκεια στην επανάληψη.
- Απομνημόνευση σύνθετων πληροφοριών.
- Υψηλός βαθμός ενεργητικότητας.

- Διανοητική υπεροχή.
- Διανοητική περιέργεια.
- Ενοχλητική περιέργεια.
- Υπεροχή στις γενικές γνώσεις.
- Εξειδικευμένες γνώσεις.
- Επιμονή στους στόχους.
- Υγιής σωματική ικανότητα.
- Ισχυρή αντίληψη.
- Δομεί και χειρίζεται με ευκολία υψηλού επιπέδου αφηρημένες έννοιες.
- Ενδιαφέρον για τα κοινωνικά δράματα.

- Υψηλή ενσυναίσθηση.
- Ανάγκη για ένα κόσμο δίκαιο και λογικό.
- Επιμονή και εντατικότητα.
- Σύναψη σχέσεων με μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά.
- Απληστη και πρόωρη αναγνωστική ικανότητα.
- Έντονη παρατηρητικότητα.
- Ικανότητα με τους αριθμούς.
- Υψηλές επιδόσεις στην επίλυση γρίφων.
- Υπεράνάλυση.
- Αίσθηση του χιούμορ.
- Εξαιρετικός και εντυπωσιακός καταγιγισμός ιδεών.

- Αυξημένη κριτική ικανότητα.
- Διορατικότητα.
- Επιστημονική μεθοδικότητα.
- Αυξημένη πνευματική ταχύτητα.
- Πρωτότυπη φαντασία.
- Αυτοκριτική.
- Ευαισθησία στα προβλήματα των άλλων.
- Υψηλός βαθμός υπευθυνότητας.
- Μεγάλη και διαρκής εστίαση προσοχής.
- Εντοπισμός λεπτομερειών.
- Ικανότητα μεταφορικής σκέψης.

- Ικανότητα συμβολικής σκέψης.
- Έλξη προς τις λέξεις και τις ιδέες.
- Τελειομανία.
- Τάση προς τα πνευματικά παιχνίδια.
- Ομαδικότητα.
- Εκνευρισμός.
- Έλλειψη συγκέντρωσης.
- Ηγετική τάση.
- Προσήλωση στο στόχο.
- Προτίμηση στην ομιλία παρά στη γραφή κ.ά.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

- Μεγαλοφυείς.
- Χαρισματικά κορίτσια.
- Χαρισματικά παιδιά με αναπηρίες.
- Χαρισματικά παιδιά προερχόμενα από μειονότητες.
- Χαρισματικά παιδιά με σχολική υποεπίδοση.
- Χαρισματικά παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.
- Χαρισματικά παιδιά με διάσπαση ελλειμματικής προσοχής.

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Με βάση τις επιστημονικές έρευνες που πραγματοποιούνται ανά την υφήλιο, οι ειδικοί προτείνουν κάποιες μεθόδους με σκοπό να μπορέσει να προσδιοριστεί ένα παιδί, ως χαρισματικό. Για αυτόν τον λόγο, προτάθηκε η ανάγκη δημιουργίας κάποιων διαδικασιών εντοπισμού της χαρισματικότητας, οι οποίες καλούνται συχνά ως «αντικειμενικές» και «υποκειμενικές» διαδικασίες εντοπισμού χαρισματικών παιδιών. Βέβαια, καμία από τις αντικειμενικές ή υποκειμενικές διαδικασίες εντοπισμού χαρισματικών παιδιών δεν δύναται από μόνη της να επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Κάθε μία έχει το δικό της μερίδιο σημαντικότητας, ενώ προτείνεται πολύ συχνά ο συνδυασμός των δύο παραπάνω διαδικασιών για να μπορέσει να προσδιοριστεί όσο το δυνατό καλύτερα ένα χαρισματικό παιδί.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

- Σχολική βαθμολογία.
- Κλίμακες μέτρησης της γενικής νοητικής ικανότητας.
- Κλίμακες μέτρησης ειδικών ικανοτήτων.
- Κλίμακες μέτρησης της δημιουργικότητας.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

- Ειδικές λίστες χαρακτηριστικών.
- Εκτιμήσεις από τους γονείς/κηδεμόνες.
- Εκτιμήσεις από το κοινωνικό σύνολο.
- Εκτιμήσεις από την ομάδα των συνομηλίκων.
- Εκτιμήσεις από τους εκπαιδευτικούς.
- Εκτίμηση από το παιδί για τον εαυτό του.
- Αυτοαξιολόγηση.
- Αυτοπαρουσίαση.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Είναι αλήθεια ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα χαρισματικά παιδιά, δεν διαφέρουν πολύ από τα προβλήματα, που αντιμετωπίζει το γενικό σύνολο των παιδιών και αυτό, διότι όλα τα παιδιά χαρισματικά και μη διανύουν τα ίδια αναπτυξιακά στάδια. Βέβαια, για την καλύτερη παρουσίαση της χαρισματικότητας είναι σκόπιμο να γίνει μια ειδική κατηγοριοποίηση των ιδιαίτερων αναγκών των χαρισματικών παιδιών που προκύπτουν από την αλληλεπίδραση τους με τον περιβάλλον και την κοινωνία στην οποία ανήκουν. Από αυτήν την αλληλεπίδραση προκύπτουν κάποια προβλήματα, εξαιτίας της χαρισματικής φύσης των παιδιών, με αποτέλεσμα να υπάρχει επιτακτική ανάγκη να ληφθούν πολύ σοβαρά υπόψη από τους ειδικούς για τη καλύτερη αντιμετώπιση και εκπαίδευσή τους. Αυτά τα προβλήματα, ανάλογα με τη γέννηση τους, διακρίνονται σε προβλήματα που προκύπτουν από εσωτερικές πηγές και σε προβλήματα που ανακύπτουν από εξωτερικές πηγές.

Συγκεκριμένα:

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Έλλειψη κινητικής ωριμότητας.
- Δυσκολία στη σύναψη σχέσεων.

- Υπερβολική αυτοκριτική.
- Τελειομανία.
- Αποφυγή ρίσκου.
- Υπερβολικά ενδιαφέροντα.
- Αυτοεκτίμηση.
- Χαμηλές επιδόσεις.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Γενική κουλτούρα των σχολικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.
- Προσδοκίες των άλλων.
- Μελαγχολία και κατάθλιψη.
- Οικογενειακές σχέσεις.

- Σχέσεις με φίλους και συμμαθητές.

- Ταμπέλα χαρισματικότητας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σχετικά με την εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών στην Ελλάδα είναι αλήθεια ότι από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες είναι από τις λίγες, που δεν έχει λάβει κάποια ιδιαίτερη και σοβαρή μέριμνα για τους χαρισματούχους μαθητές. Η όποια μέριμνα της Πολιτείας για τους εν λόγω μαθητές περιορίζονται σε γενικές και ασαφείς διατάξεις, οι οποίες στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι πολύ δύσκολο να εφαρμοστούν, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα σημαντικό έλλειμμα στην εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αδικούνται τα εν λόγω παιδιά με άμεσο αποτέλεσμα να απομονώνονται και να μη μπορούν να αναδείξουν το χάρισμα ή καλύτερα τα χαρίσματα που φέρουν. Σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα τα χαρισματικά παιδιά εμπίπτουν στη κατηγορία μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Συγκεκριμένα ο νόμος 3194/2003 (ΦΕΚ 267/Α'/20-11-2003) αναφέρει «πως ειδικής εκπαιδευτικής μεταχείρισης μπορούν να τύχουν άτομα που έχουν ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα».

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και ο νόμος 3699/2008 (ΦΕΚ 199 2/10/2008), ο οποίος αναγνωρίζει «ως μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τους μαθητές που έχουν μία ή περισσότερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα ανεπτυγμένα σε βαθμό που υπερβαίνει κατά πολύ τα προσδοκώμενα για την ηλικιακή τους ομάδα. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κατόπιν εισήγησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ανατίθεται η ανάπτυξη προτύπων αξιολόγησης και ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους μαθητές αυτούς σε Σχολές ή Τμήματα Α.Ε.Ι. που, κατόπιν πρόσκλησης που τους απευθύνει το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, εκδηλώνουν ενδιαφέρον». Επιπροσθέτως, ακόμα και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών κινούνται στην ίδια γραμμή, όπου και ορίζουν ότι «τα άτομα με ιδιαίτερα ταλέντα και ικανότητες πρέπει να έχουν ίσες και κατάλληλες, κατά περίπτωση, ευκαιρίες πρόσβασης στη γνώση». Από όλα τα παραπάνω, φαίνεται ότι στην χώρα μας δεν υπάρχει κάποια σαφής και συγκεκριμένη ρύθμιση για τη χαρισματικότητα. Αρκετοί χαρισματικοί μαθητές που φοιτούν στα ελληνικά σχολικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και ακόμα περισσότεροι που δεν έχουν εντοπιστεί δε λαμβάνουν την εκπαιδευτική μέριμνα που τους αξίζει, την ίδια στιγμή μάλιστα που οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης έχουν προχωρήσει σε ειδικές ρυθμίσεις και διατάξεις για αυτήν την ειδική ομάδα μαθητών. Το ελληνικό σχολείο μέχρι και σήμερα είναι δομημένο στη μαζικοποίηση της γνώσης, με αποτέλεσμα να μη μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες ιδιαίτερων μαθητών, όπως των χαρισματικών. Κάποια σημαντικά προβλήματα στην εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών με βάση τις μέχρι τώρα έρευνες θα μπορούσαν να είναι και τα παρακάτω:

- Αυστηρή ηλικιακή δόμηση του ελληνικού σχολικού εκπαιδευτικού συστήματος.
- Οριοθέτηση των δραστηριοτήτων με βάση τον μέσο όρο των μαθητών.
- Ανύπαρκτη ή ελάχιστη κατά περίπτωση επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού, σχετικά με τα γνωρίσματα της χαρισματικότητας.
- Έλλειψη ειδικών διδακτικών προγραμμάτων.
- Ανύπαρκτο νομοθετικό πλαίσιο για την υποστήριξη της χαρισματικότητας.
- Η ισότητα στο μαθητικό κοινό έχει ταυτιστεί κακώς με την ομοιότητα κ.ά.

Στην Ελλάδα η έννοια της χαρισματικότητας είναι νέα και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αντιμετωπίζεται αυτή χωρίς μια συγκεκριμένη και σαφής στρατηγική από το σχολείο, τη στιγμή μάλιστα που οι γνώσεις των εκπαιδευτικών, όπως προαναφέρθηκε είναι περιορισμένες και σε κάποιες περιπτώσεις συγκεχυμένες και ανύπαρκτες. Σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα τα χαρισματικά παιδιά διαμορφώνουν κάποιες στάσεις οι οποίες γεννιούνται από την ανεπάρκεια των σχολικών ιδρυμάτων να ανταποκριθούν στις ειδικές και ιδιαίτερες ανάγκες τους.

Ο Eichholz παρατηρεί τέσσερα είδη στάσεων, που δημιουργούνται εξαιτίας της βαθιάς ελλειμματικότητας του σχολείου απέναντι στη χαρισματικότητα.

Αυτές είναι οι εξής:

- Απουσία των παιδιών από την εκπαιδευτική διαδικασία, εξαιτίας του μειωμένου ενδιαφέροντος από τη πλευρά του χαρισματικού παιδιού.
- Απειθαρχία, ανυπακοή, προκλητική και επιθετική συμπεριφορά απέναντι στις περιορισμένες απαιτήσεις των σχολικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.
- Συμβιβασμός και προσαρμογή στις χαμηλές, για τα χαρισματικά παιδιά, προσδοκίες του σχολείου.
- Επιλέγουν τα χαρισματικά παιδιά τον συμβιβασμό, αντί της σύγκρουσης.
- Αδιαφορία για τις υποτονικές απαιτήσεις του σχολείου και για το χαμηλό επίπεδο των συμμαθητών τους.

Εξαιτίας της υπάρχουσας ελλειμματικής κατάστασης στα ελληνικά σχολεία και της πραγματικής έλλειψης ενδιαφέροντος από την Πολιτεία για την χαρισματικότητα προτείνονται κάποιες προτάσεις, με σκοπό την καλύτερη διαχείριση της.

Συγκεκριμένα:

- Είναι ανάγκη να επιμορφωθεί το εκπαιδευτικό προσωπικό σε ζητήματα χαρισματικότητας.
- Ύπαρξη ενός κατάλληλου νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου, που θα εντοπίζει και θα αναδεικνύει τη χαρισματικότητα.
- Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των υπαρχόντων προγραμμάτων.
- Έγκυρες διαδικασίες εντοπισμού της χαρισματικότητας.
- Ανάγκη διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης.
- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.
- Επιτάχυνση ως προς τις τάξεις.
- Επιτάχυνση ως προς τα μαθήματα.
- Κατάρτιση Οδηγών Σπουδών και ειδικών προγραμμάτων

- Τηλεσκόπηση.
- Πρώιμη είσοδος σε μια νέα φάση της εκπαίδευσης.
- Εμπλουτισμός των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών.
- Εναλλακτικό Αναλυτικό Πρόγραμμα.
- Συμπύκνωση του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών.
- Επιπλέον δράσεις.
- Ειδικές υπηρεσίες προσωπικής ανάπτυξης.
- Αποτελεσματική επικοινωνία όλων των φορέων.
- Αποτελεσματική σχολική ηγεσία.
- Διαγνωστικά εργαλεία.
- Ειδικές στρατηγικές μάθησης, κ.ά..

Καταλήγοντας, την εισήγηση για τα χαρισματικά παιδιά θα πρέπει να ειπωθεί ότι σε μια δημοκρατική χώρα, όπως η Ελλάδα, κάθε άτομο θα πρέπει να υπερασπίζεται τόσο από την Πολιτεία όσο και από τη κοινωνία, ώστε να πετύχει να αναδείξει όλες τις δυνατότητές του. Οι χαρισματικοί μαθητές και μαθήτριες είναι αλήθεια ότι έχουν ανάγκη ένα χώρο, στον οποίο, αφενός θα νιώθουν προστατευμένοι και, αφετέρου θα μπορούν να είναι ο εαυτός τους. Αυτός ο χώρος θα πρέπει να είναι το σχολείο, το οποίο θα πρέπει να προσφέρει όλο εκείνο το κατάλληλο πλαίσιο για να αναδειχθεί η χαρισματικότητα των εν λόγω παιδιών. Αυτά τα παιδιά έχουν την ανάγκη να εκδηλώσουν το νοητικό τους δυναμικό και όλες εκείνες τις ευκαιρίες για αυτοπραγμάτωση. Δυστυχώς, μέχρι σήμερα δε φαίνεται να παρέχονται αυτές οι ευκαιρίες στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα. Η εκπαιδευτική στήριξη των χαρισματικών μαθητών αποτελεί επιτακτική ανάγκη και πρόκληση για το ελληνικό σχολείο για μια στροφή προς το εναλλακτικό, το διαφορετικό, το έτερο, το δημιουργικό, το αντισυμβατικό, το ελεύθερο.

Σας ευχαριστώ θερμά!